

Undervisnings- och kulturministeriet
i Finland

kirjaamo@minedu.fi

oppivelvollisuus@minedu.fi

Hänvisning

Kontaktperson

Byråchef Elisabeth Storfors

Ärende

**UTLÅTANDE OM REGERINGENS PROPOSITION TILL RIKSDAGEN
MED FÖRSLAG TILL LÄROPLIKTSLAG OCH TILL VISSA LAGAR
SOM HAR SAMBAND MED DEN, VN_1985_2020-OKM-1**

Ålands landskapsregering beslöt att yttra sig till Utbildnings- och kulturministeriet gällande regeringens proposition till riksdagen med förslag till läropliktslag och till vissa lagar som har samband med den, VN/1985/2020-OKO-1 enligt följande.

Undervisnings- och kulturministeriet har begärt att Ålands landskapsregering ska ge ett utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen om en läropliktslag och vissa lagar som har samband med den. Målet med propositionen är att höja utbildnings- och kompetensnivån samt att säkerställa att var och en har möjlighet att avlägga en examen på andra stadiet. Utvidgningen av läroplikten och de strukturella lösningarna i anslutning till den är den finländska regeringens viktigaste utbildningspolitiska mål.

I propositionen föreslås att det stiftas en läropliktslag och en ny lag om utbildning som handleder för examensutbildning. Därutöver föreslås ändringar i lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen, lagen om yrkesutbildning, lagen om fritt bildningsarbete, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, lagen om riksomfattande studie- och examensregister, lagen om studiestöd, lagen om stöd för skolresor, lagen om studentexamen och vissa andra lagar.

Enligt förslaget utvidgas läroplikten till att gälla utbildning på andra stadiet. Läroplikten föreslås upphöra när en person fyller 18 år eller när den läropliktiga har med godkänt resultat har avlagt en sådan examen som avses i lagen om studentexamen (502/2019) eller lagen om yrkesutbildning (531/2017) eller en motsvarande utländsk examen. Den förlängda läroplikten innebär en skyldighet för de elever som avslutar den grundläggande utbildningen, grundskolan, att söka till utbildning på andra stadiet. Stärkt handledning föreslås enligt principen om vägledning inom grundskoleutbildningen, utbildning på andra stadiet och i

övergångsskedet samt avgiftsfri utbildning på andra stadiet. Separata förberedande utbildningar i övergångsskedet ska enligt propositionen slås samman till en ny utbildning som handleder för examensutbildning.

Ålands landskapsregering tar inte ställning till huruvida de strukturella reformerna är motiverade.

Åländsk lagstiftningsbehörighet

Enligt 18 § 14 punkten i självstyrelselagen (1991:71) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om undervisning. Undervisningsväsendet samt bestämmandet om den till undervisningsväsendet hörande allmänna läroplikten omfattas således av landskapets lagstiftningsbehörighet (RP 73/1990 rd s. 43 och s. 67).

Ålands landskapsregering uppmärksamgör undervisnings- och kulturministeriet på att lagstiftningen inte gäller på Åland, men påverkar den åländska utbildningsverksamheten.

Utvidgning av läropliktsåldern och avgiftsfrihet

En utvidgning av läroplikten till 18 år ger automatiskt den studerande rätt till avgiftsfri undervisning enligt grundlagen.

Den föreslagna utvidgningen av läroplikten till 18 år enligt rikslagstiftning ger inte automatiskt en utvidgning av läroplikten till 18 år på Åland. Utformningen av läroplikten på Åland regleras i den åländska grundskolelagstiftningen. Läroplikten och upphör det år eleven fyller 17 år.

Olika utformning av läroplikten i Finland och på Åland kan förorsaka hinder för en enskild elev både i karriärplaneringen och vid ansökan till studier på andra stadiet för fullgörande av läroplikten.

En elev fullgör sin läroplikt enligt 2 § 4 mom. läropliktslagen vid 18 år eller när den läropliktiga har avlagt en examen på andra stadiet eller motsvarande utländska examen. En elev kan enligt förslaget inte slutföra sin läroplikt i en utbildning på Åland, endast utomlands.

En uteslutning av de åländska utbildningarna ur möjliga utbildningsformer på andra stadiet begränsar de svenskspråkiga elevernas utbildningsalternativ och möjligheter till ett brett utbildningsutbud. Inom sjöfartens utbildningsområde är den åländska manskapsutbildningen det enda svenskspråkiga utbildningsalternativet som riktar sig till ungdomar på andra stadiet i Finland. De åländska gymnasieutbildningarna (LL 2011:13 om gymnasieutbildning) motsvarar både till sitt upplägg och innehåll de utbildningar som ges med stöd av gymnasielagen (FFS 714/2018) och yrkesutbildningslagen (FFS 531/2017). Studentexamen (FFS 433/2006), utbildning inom sjöfartsområdet (FFS 501/2018) samt utbildning inom social- och hälsovård (FFS 549/2005) ordnas i landskapet med stöd av överenskommelseförordningar.

Landskapsregeringen föreslår därför att läroplikten även kan fullgöras inom den åländska gymnasieutbildningen.

Avgiftsfriheten inom andra stadiets utbildning är en följd av den förlängda läroplikten. Lagen om finansiering av undervisnings- och

kulturverksamhet reglerar även finansieringsansvaret för de studerande med hemkommun på Åland. Den utökade avgiftsfriheten bör även

inkludera studerande med hemkommun på Åland. Avgiftsfriheten bör även beakta de ungdomar som har hemkommun på Åland, men som är omhändertagna enligt barnskyddslag (40 §, 2007:417) och placerade i familjehem eller på barnskyddsenshet i Finland och som studerar i Finland.

Förslaget till läropliktslag gäller inte automatiskt på Åland. Den åländska gymnasieutbildningen, andra stadiets utbildning, är för närvarande inte avgiftsfri. Det innebär att de studerande som söker sig till en studieplats inom den åländska gymnasieutbildningen kommer i en ekonomiskt ofördelaktig ställning. Studerande med hemkommun i Finland och som väljer att fullfölja sin läroplikt på Åland bör därför erhålla en tillräcklig kompensation via studiestödssystemet.

Sammanfattningsvis framhåller landskapsregeringen betydelsen av att det åländska utbildningsalternativet beaktas i den kommande strukturreformen där man avser att förlänga läroplikten och möjliggöra en gratis andra stadiets utbildning tills studerande fyller 20 år.

Minister

Annika Hambrudd

Byråchef

Elisabeth Storfors